

6. «Информационное пространство библиотеки»: эволюция понятия [Текст] / Росица Стоянова Костова // Библиотекосведение. — 2008. — № 2. — с. 42–46.

7. Электронная библиотека как важное звено в информационном обеспечении процесса обучения [Текст] / О. Накрапленная // Бібліотечний форум України. — 2008. — № 3(21). — с. 17–19.

УДК 027.27

Грабар Наталя Григорівна,

доцент кафедри, канд.. наук із соц. комунікацій,

гол бібліограф бібліотеки,

кафедра культури, бібліотека

Харківського національного технічного університету

сільського господарства імені Петра Василенка

пошт. адреса: ХНТУСГ, Артема, 44, м. Харків, 61002, Україна

конт. тел. 7 164-173

e-mail: agrouniverbib@mail.ru

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Соціокультурне середовище, яке повсякчас розширюється інформаційним, освітнім змістовим наповненням, диктує пріоритетні напрямки виховної діяльності бібліотек ВНЗ. Прийняті загальнодержавні акти і програми, спрямовані на поліпшення системи виховання, в першу чергу національно-патріотичного, формування всебічно розвиненої, високоосвіченої, соціально активної особистості, здатної до самовдосконалення та самореалізації.

Національно-патріотичне виховання в умовах сучасності об'єктивно визнано державою ключовим в забезпеченні стійкого політичного, соціально-економічного розвитку і національної безпеки України. Сучасні вимоги до виховання передбачають уміння студентів конкретно використовувати можливості правової системи в галузі функціонування економіки, системи її управління та в галузі захисту прав і свобод молодих спеціалістів в умовах ринкової економіки. Мета національно-патріотичного виховання конкретизується через систему виховних завдань, що є загальними не тільки для усіх виховних закладів, а й для всього суспільства в цілому.

В цьому напрямку важливу роль відіграють спільні дії бібліотек і гуманітарних кафедр, музеїв історії навчальних закладів і громадських організацій. На даний момент традиційними залишились такі форми роботи бібліотек: літературні огляди, бесіди, зустрічі, тематичні книжкові виставки до дня Перемоги, визволення своїх міст від фашистської навали та ін. Бібліотекарі визнають, що виховання любові до Батьківщини бібліотечними засобами у навчальному закладі може бути ефективним лише за умови, якщо студентам будуть надані можливості осмислення загальнолюдських проблем життя, які

поставив автор у художньому творі. І тут важливо домогтися того, щоб літературний твір органічно увійшов у внутрішній світ молодого людини, як невід'ємна частина її громадського й духовного досвіду, викликав роздуми про її моральне обличчя. Тому питання патріотичного і національного виховання засобами літератури на сьогодні досить актуальні і вимагають від бібліотек ВНЗ нових підходів до їх розв'язання.

Система патріотичного виховання пропонує формування національного світогляду (погляди, переконання, ідеали) і національної моралі (гідності, честі, совісті). Ці складові національної духовності визначаються в ідейному, моральному, етичному наслідуванні, в традиціях, звичаях народу, в його історії і сучасності. Спрямованість освітньо-виховного процесу вимагає такої його трансформації, яка б забезпечила більшу впливовість і дієвість, а досягти цього можливо за умови його (процесу) концептуальної підпорядкованості формуванню ціннісних орієнтацій особистості, які зумовлюють свідомість і поведінку.

Як засвідчують практики, технічні нововведення повинні бути підвладні духу бібліотек, традиціям, які базуються на духовній і, зокрема, книжній культурі. Так фахівці бібліотеки ХНТУСГ імені Петра Василенка, не забуваючи традиційні форми, використовують і сучасні ІКТ.

Із прямих контактів з молоддю дізналися, що багато студентів, проживаючи в Україні не знають історії створення її герба, прапора тощо. Саме тому було розроблено цикл оглядів «Культурно-історичні символи України» – це добірка коротких цікавих відомостей про культурно-історичні символи України, який не претендує на винятковість, енциклопедичність і безапеляційність і припускає існування зовсім іншої думки.

При вивченні матеріалу з'ясувалося, що у кожній країні, кожної доби є свої, притаманні тільки їм, причому цілковито різні символи: жартівливі, серйозні, навіть трагічні. Цикл «Культурно-історичні символи України» включає в себе наступні огляди: «Державні символи»; «Історичні символи»; «Народні символи»; «Культурні символи»; «Люди – символи України».

Наразі огляди про державні та історичні символи готові повністю, а інші знаходяться на різних стадіях розробки. Кожен огляд складається з власне текстової частини і цілком самодостатньої презентації, яку можна самостійно переглянути окремому студенту або продемонструвати групі без участі доповідача. В презентаціях застосовано звукові ефекти та ефекти анімації, використано багато наочної інформації – малюнків, фотографій, карт, схем тощо; музичний супровід, відеоматеріали.

В огляді «Державні символи України» йдеться про історію створення і розвитку герба, прапора, гімну нашої країни. Також розповідається про національну валюту і українську мову (хоча вони не є офіційними державними символами, але мають величезне значення в житті українського народу і держави). Огляд «Історичні символи України» включає в себе міні-огляди про історичні події і явища, без яких неможливо уявити історію нашої країни: хрещення Русі, Києво-Печерську лавру, Запорозьку Січ, Переяславську раду, Полтавську битву, конституцію Пилипа Орлика, соборність України.

Огляд «Народні символи України» надає цікаві факти про народну творчість (кобзарі, бандуристи, гопак, щедрівки, колядки), декоративно-ужиткове мистецтво (одяг, вишиванка, рушник, петриківський розпис, Опішне), народні страви (борщ, хліб, сало) тощо.

Не менш цікавими і насиченими плануються огляди «Культурні символи України» і «Люди – символи України». Вважаємо, що цей цикл буде корисним і пізнавальним не тільки українським студентам. Іноземні студенти, які навчаються в нашому університеті, зможуть в цікавій і доступній формі ознайомитися з Україною, більше дізнатися про її історію, культуру, традиції, звичаї.

Більшість оглядів спрямовані на розширення та поглиблення знань з предмету «Історія української культури», що розробляються з викладачами кафедри культури. До речі, іноземним студентам така подача матеріалу допомагає краще пізнати країну, де вони будуть навчатися п'ять років, адже теоретичне з наглядним запам'ятовується краще. Фахівці бібліотеки намагаються краще подати матеріал, відомості про культурні багатства України, звичаї та традиції українського народу, а студенти жвавіше сприймають матеріал, запам'ятовують програму курсу, беруть участь в обговоренні тем та пропонують наступні теми для пізнання.

Ефективні також культурно-виховні заходи: тематичні вечори, інсценівки, конкурси, зустрічі і т. ін. На виховних заходах, спрямованих на формування національної свідомості передбачається врахування національних особливостей психології, зокрема національного характеру. Розробляючи зміст і методи національного виховання бібліотекарі намагаються використовувати психолого-педагогічні дані про вікові особливості вихованців. У виховних заходах на перших-других курсах робиться акцент на емоційний вплив, що дає можливість розвивати пізнавальні здібності студента, формувати стійкий інтерес до історичної та народознавчої літератури. В них переважають літературно-музичні композиції, участь у проведенні народних свят та обрядів, літературні читання, усні журнали, віртуальні заочні подорожі історичними місцями України. Викликають інтерес і ті заходи, які організовані не тільки на теоретичній основі, а й з конкурсними програмами, тестуванням

Організація виховного процесу, який би сприяв становленню особистості студента, потребує пошуку певних моделей такого процесу, які з позицій сьогодення варто розглядати як систему факторів, що сприяє креативності, самовдосконаленню, самовихованню та самореалізації особистості.

В основі діяльності і ВНЗ і бібліотеки покладена єдина законодавча база (з деякими уточненнями): Конституція України, Закони «Про освіту», «Про вищу освіту», «Загальнодержавна програма про підтримку молоді на 2004-2008 роки», державні освітні стандарти, регіональні концепції з виховання та ін. Реалізація закладених в них цілей і завдань виступає органічною складовою частиною стратегії і тактики формування соціально активної особистості в певному виховному середовищі. Всі правові документи у сфері освіти та бібліотекознавства існують паралельно і тільки доповнюють, а не суперечать один одному. І вищі навчальні заклади, і бібліотеки мають єдину мету –

формування загальної культури особистості, її інтеграцію в національну і світову культуру, самовизначення і досягнення соціальної компетентності. Це і має бути кінцевим результатом виховної діяльності як наслідок каскаду комунікаційних актів по виконанню завдань формування особистості і професіонала.

Отже, інноваційні форми роботи:

по-перше, ініціюють фахівців бібліотеки вдосконалювати свої знання у використанні ІКТ;

по-друге, поглиблювати зв'язки з гуманітарними кафедрами та іншими структурами університету;

по-третє, включатися в загальноуніверситетські заходи національно-патріотичного виховання.

УДК 023.1

Дурєєва Тетяна Анатоліївна,

викладач каф. бібліотекознавства та
соціальних комунікацій (ХДАК)

Тел.: 731-13-88

Дом.адреса: м. Харків, вул. Володарського, буд.46

Дом.тел.: 92-49-85

АДПТАЦІЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДО БІБЛІОТЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК УМОВА ПРИСТОСУВАННЯ БІБЛІОТЕК ДО ЗМІН ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Бібліотека в інформаційному суспільстві є однією з головних соціокомунікаційних структур, що виконують функції забезпечення соціальної взаємодії. Вона функціонує в умовах швидко змінюваного техніко-технологічного оточення, розгортання процесів комп'ютеризації, автоматизації, медіатизації суспільства, що актуалізує питання її ефективної адаптації до умов зовнішнього середовища. Бібліотека як соціально-комунікаційна система, яка опосередковує сучасний суспільний зв'язок за допомогою передачі документів, інформації та знань, нині опанувала технології збору, обробки, збереження, розповсюдження документів і функціонує на рівні документальних комунікацій суспільства. Разом з тим, сьогодні бібліотеки під впливом зовнішніх факторів швидко трансформуються у документально-інформаційні центри, які працюють із документами та інформацією, опановують інформаційний рівень соціальних комунікацій.

Безперервне ускладнення бібліотечно-інформаційних технологій, а також їх насичення технічними, інформаційними, комунікативними та іншими складовими зумовлюють інформатизацію бібліотечно-інформаційної діяльності, сприяють формуванню модельного різноманіття бібліотек та становленню сучасних поліфункціональних бібліотечних закладів.